

СІЧ

Надпартійна демократична часопись українських
організацій

м. Олександрівська та його повіта.

Ціна ч. 60 шагів (30 коп.).

Адреса редакції і контори:

Земська Управа, 3-й поверх. Відкрита од 11—2
та 5—8.

Плата за оголошення:

Перед текстом по 75 коп., опісля тексту по 50 коп. за рядок петіту.
З шукаючих праці по 1 карб. за ціле оголошення.

Читати треба: „и“ як „ы“, „е“ як „э“, „є“ як „е“.

№ 8.

Вівторок 21 травня 1918 року.

№ 8.

ВІД РЕДАКЦІІ.

Передплата приймається тільки на повіт—на 1 місяць—4 карб.
35 коп. Передплатникам, які внесли більше, буде зараховано
лишок на слідуєчий місяць.

Ідучи на зустріч біжучій хвилі, зважаючи на велике значіння негайної і належної
українізації ріжних державних і громадянських установ, Олександрівська Учи-
тельська Спілка і Товариство „Просвіта“ улаштовують у травні місячні курси
української мови, для урядовців ріжних інституцій в першу чергу і взагалі для
всіх громадян переважно дорослих.

Платня за курс 25 карб. Заняття будуть вечером.

По скінченню курсів будуть призначені за окрему платню двохтижневі курси
діловодства в ріжних державних, громадських і приватних установах.

Запись приймається в Редакції Часописі „Січ“ від 10—2 та 5— Там да-

була і зразу ведеться жостока атака. Одбуваються всякі з'їзди „хліборобів“—
цих цупкеньких мужичків, одбуваються з'їзди фабрикантів, промисловців, финан-
систів, партії кадетів, посилаються делегації до гетьмана, виносяться резо-
люції, в яких під знаком утворення порядку, спокію і організації твер-
дої влади, ведеться завзята боротьба з демократією. Все що здобув народ
за час революції повертається назад. Величезні всеукраїнські селянські і
робітничі з'їзди у Києві розганяються, учасники їх заарештовуються, розганяються по деяких містах мійський са-
моврядування, вибрані на демократичних основах і на їх місце ставляться ті
люди, які служили царському самодержав-
ству. Теж робиться і з земельними комі-
тетами. Од волі слова, друку, зібрань

всім тим, хто хоче знищити здобутки
великого революційного руху.

Революція на ущербі... Але не треба
падати духом, памятаючи що шлях бо-
ротьби трудового люду з своїми гнобя-
телями довгий і тернистий, та немає
на світі тієї сили, яка б змогла повер-
нути назад колесо історії.

Становище робітничого руху.

Утворене після перевороту і прого-
лошення гетьманства політичне стано-
вище, зріст реакційних впливів і замах
нового уряду на демократичний лад став-
лять робітничий рух перед дуже тяжки-
ми перспективами.

Робітництво, яке грало на протязі
революції саму активну ролю, яке стіль-

всіх громадян переважно дорослих.

Платня за курс 25 карб. Заняття будуть вечором.

По свінченню курсів будуть призначені за окрему платню двохтижневі курси діловодства в різних державних, громадських і приватних установах.

Запись приймається в Редакції Часописі „Січ“ від 10—2 та 5—8. Там даються і справки.

Для газети „СІЧ“ потрібні Хронікери, а також рознощики. Звертатись у контору часописі.

Школа української грамоти.

Олександрівська учительська Спілка і т-во „Просвіта“ відкривають школу грамоти для дорослих.

Платня в місяць—20 крб.

Продовження навчання—2 місяці Запись учнів щодня з 11 год ранку до 2 год дня в редакції часописі „СІЧ“ (Земська Управа, 3-ій поверх).

УВАГА!

„Катехізм українця“, а також граматики української мови з словничком мало зрозумілих слів будуть друкуватись далі.

РЕДАКЦІЯ.

ОПОВІСТКА

При штабі першого запорізького корпусу формується комендантська сотня. Потрібні: 1 бунчужний, 1 наптенармус, 4 чотових, 18 ройових, 96 козаків і для штабу корпусу 2-х писарів і оден шапірографіст (спеціаліст). Платня в місяць-від 300 карбованців і вище. Звертатись у штаб корпусу до коменданта корпусу. Приймаються тільки добре дісципліновані.

ОД РЕДАКЦІЇ.

Шановних добродіїв співробітників газети „Січ“ редакція ласкаво прохає писати свої статті чітко на одній сторінці паперу і давати для відома редакції свої прізвища та адреси. Нерозбірливо написані статті не будуть розглядатись редакцією.

Наказ № 1.

19-го травня 1918 року по наказу Військового Міністерства та губерніяльного коменданта я призначений Олександрівським повітовим комендантом і з цього дня приступаю до службових обов'язків. Всі розпорядження та накази Гемцеля касуються. Місце, де буде управління повітового коменданта та година прийому, буде об'явлено особисто. Комендант Полковник Малишевіч. Значковий Шургаевич.

Олександрівськ, 21 травня 1918 р.

Після перевороту, який відбувся у Києві, коли земельна буржуазія з'організувавшись і опершись на чужоземні штики повалила Центральну Раду і поставила гетьманом всієї України Павла Скоропадського—од того часу на всі завоювання революції поведена

няються по деяких містах мійські самоврядування, вибрані на демократичних основах і на їх місце становляться ті люди, які служили царському самодержавству. Теж робиться і з земельними комітетами. Од волі слова, друку, зібрань мало що лишеться. Зібрання забороняються, припиняються газети або виходять з білими шпальтами, на видавців накладаються штрафи, заарештовуються співробітники газет і т. д. Останні телеграми сповіщають про повернення поміщикам землі і всього живого і мертвого інвентаря, які були розподілені земельними комітетами поміж біднішим селянством. Колективні договори між робітниками і підприємцями касуються, скасовується також і восьмигодинний робочий день. Весь цей похід ведеться не власними силами пануючих класів. Такої сили у їх нема.

Озираються вони тільки на чужоземні штики, і коли б не ця підтримка пануючі класи не мали б сили робити того, що вони роблять. Серед демократії України нова влада не має ніякого коріння, ніякої симпатії. Навпаки звідусіль ідуть вісти, що робітництво, селянство, вся національно-демократія України рішуче осуджує зроблений переворот, вимагає аби влада була передана Центральній Раді, яка довела Україну до суверенних українських Установчих Зборів, через які б виявилась правдива несфальшована воля народу. Разом з цим, не дивлячись на втому революцією трудових мас, скрізь помічається глибоке незадоволення політикою гетьманського уряду. Як доносять телеграми на Полтавщині, Чернігівщині, Поділлі Волні ідуть якісь селянські закошоти і розрухи.

От же бачимо, в якій смертельній небезпеці знаходиться тепер революція.

Коли вона ще остаточно не вмерла то завмирає. В цей час трудові українські маси повинні бути як найбільш зорганізовані, об'єднані, аби дати відпор

вище, зріст реакційних впливів і замах нового уряду на демократичний лад ставлять робітничий рух перед дуже тяжкими перспективами.

Робітництво, яке грало на протязі революції саму активну роль, яке стільки жертв покляло для революції, тепер може втратити не тільки всі здобутки революції але опинитись ще в гіршому становищі, ніж то було до революції.

Роспад промисловости, анархія, яку пережила Україна, большевицьке панування, це спричинилося до того, що армія безробітних зростає страшними кроками, робітництво й досі не утворило міцних робітничих організацій.

Особливо шкодливо відбилось на робітничому рухові панування большевицької влади.

Ця влада привчила робітництво до того, що все йому потрібне дасть совітська влада, од якої (та і од іншої влади) робітництво почало вимагати лише грошей.

Цей деморалізуючий вплив совітської влади спричинявся до того, що робітництво перестало звертати увагу на свої класові організації, цей вплив звів робітництво з його позиції класової боротьби.

І от тепер в момент реакції і страшної економічної руйни, не маючи міцних організацій, ослаблене і політично і економічно, робітництво мусить шукати виходу із тяжкого становища.

Але для того, щоб робітництво так чи инакше могло оцінити становище і намітити шлях для боротьби з тим лихом, яке на його насувається, потрібні відповідні умови, і перш за все свобода робітничих організацій, свобода зібрань з'їздів і т. д.

А цих умов як раз зараз і нема.

Коли представники робітництва хотять з'їхатись на свій робітничий з'їзд, щоб спільно обміркувати, що далі робити,—то новим урядом цей з'їзд забороняється, центральний орган залізнични-

ків касується і професійному союзіві залізничників умовою його існування ставиться, аби статут його був затверджений міністром; на засідання центрального органу професійних спілок, на якому пролетаріат хоче одсвяткувати 100-літній юбилей свого вчителя і проводяря К. Маркса, вводиться військова сила, робляться труси і арешти.

Все це звичайно не може сприяти вільному розвитку робітничого руху.

Більше того не маючи можливости вільно виявляти свою думку, пролетаріат може кинутись на инший шлях і зневірившись в можливости вільно організуватись, може піти у підполля.

А це в сучасний момент небезпечно, як для пролетаріату, так і для всієї демократії. Це може розбити пролетарський рух на часті, може привести до неорганізованої боротьби і анархічних виступів.

Але й сучасний уряд цим нічого не виграє, бо рано чи пізно, вільно чи в підполлі, але робітництво згуртує свої сили для боротьби з реакцією і переможе її так, як і реакцію царського ладу.

Анд. Михайленко (Р. З.)

Про організацію.

(Кінець).

Не обійшлося і без чарки. Слово до слову добалакалися гості до того, що скрізь тоді коїлось, як биля та плакати не давали. Вислухав Тиміш гостей та й каже: „І яке вже добро буде нашому братові, коли царь чумає, а царця шинкує“. Всі засміялись за столом, а батюшка насунув брови й замовк. Нікому й на думку не спадало, що важким стане той день, коли посвящали хату. Коли ось на

Революція 1905 году показала, що не буде волі у нас, поки народ не вбереться в силу. Дожили до великої Европейської війни. Несли свої голови, незнаючи за що. Попервах плакали, вряжаючи на фронт батьків, братів а далі всі звикли до цього ляха. Мільйони народу стояли із зброєю (оружіє) в руках. Старий режим не встояв перед силою організованого війська, бо тоді був ще там лад, була дисципліна. Ми стали вільні. До рук селянства переходила земля, він став хозином на своїй землі. Україна засипалась організаціями (Спілки, Просвіти), як її блакитне небо зорями. Здавалося, що народ кринько стоїть на своїх ногах. Та неспали і капіталісти. В Петрограді виринув Ленін, який розпустив більшовицький чад по всій Росії. Організація армії пропала. Повернувшись додому, солдати більшовики заходились розгонити організації по слободах, визнаючи їх буржуазними. Насупула красна гвардія, грабуючи народ та вигублюючи інтелігенцію (духовних, як кажуть по де яких місцях). Широ-народню організацію Центральну Раду заходились розбивать, бо її Раду прозвали буржуазною. Запанувала анархія. Довелось сусідам заводити у нас порядки.

От ми тепер бачимо, що дає організація, лад, та до чого приводе дезорганізація, безладя. Нам ще доведеться вертаться до справи організації народніх сил, бо могутність, щастя і доля України в її великомільйонному народові.

Підмурок.

„Чого прійшли німці на Україну“

Одного приємного ранку в початку квітня, голова агітаційно-просвітної секції міністерства... справ маючи в одній вулиці брошурку, а другий людина і осід-

десять кроків він полохливо обертався і руки його мимоволі підносилися трохи вгору, коли йому випадково траплялася залізна шапка.

Крок його, так само, як і лайки, які без перерви злітали з його уст, ставав що раз довшим і довшим пропорціонально віддаленню від Центральної Ради, коли він раптом спинився у відеритого вікна помешкання, де, очевидно, читалася лекція бо до його вуха долетіло: „...як сказав голова Ради Народніх Міністрів Голубович, німецьке військо, як дружне не вгручається...“, голова не дослухав і намацавши клямку, сіпнув двері.

В прокуреній і темній касармі молодий член секції читав лекцію і, захоплено розмахуючи брошуркою упевнював своїх слухачів, які дускали насіння, що до Великодня буде сила дешевого і доброго краму і т. д. і т. д.

Тричі одкривав голова рота щоб спинити промову і кривнути те що проспало йому на язик і тричі його руки мимоволі підносилися до гори і йому все здавалося що хтось мацає по вешенях.

За допомогою дружніх нам штиків—співав промовець—ми очистимо Україну... Згадавши про штижки голова не стерпів плюнув і злісно пхнувши ногою двері вискочив на повітря. В кінці темного двору він довго і смачно вилаявся, а навздогін йому летіло „...відносини з могутньою німецькою державою принесуть лише користь...“.

Самовидець.

Р. Г.

Розуміють

Буває часло як зайде мова про те, що треба у школі по українському вчити, бо щоб у суді судії розуміли по вітській мові роспитатись у

як хто заскалить собі руку тріскою; по нашому *орати* землю, а по російському *орати* значить кричати; по нашому *розжис* се квітка, по російському значить *шика*; по нашому *питати* значить *роспитувати*, по російському значить *чоловіка* на муку, на тортурі брати. Багато таких слів.

Або знов є подібні, що теж неозначено значать: по нашому на приклад *устав*—підвів ся, або *прокинувся*, по російському *устав* значить *утімих ся*; по нашому *міт* у свічці або лямпі, по російському *гніт*—як щось притискають; по нашому *лис* звір, по російському—*лисий* чоловік, по нашому *багатте* огонь, по російському тільки *богатство*; по нашому *весілля*, по російському *всяке* веселіє, веселощі. І от як почне наш чоловік наздогад шукати в якійсь російській книжці чи мові, або *руський* в українській, так там такого дошукається, що й не снилося.

Дуже тому докладні приклади подані в статі М. Левницького, які то з того виходять помилки в суді, і в цереві, і в школі. Читає хлопець у школі: „Мажь золотникъ та дорогъ“, думає, думає й каже—се значить, що мав злота на дорогу. Або: „въ лавкѣ было два цыбыка чаю“, „цыбыки значить ящики“—толкує учитель по руському ж таки: хлопець міркує: „на лавці було дві ящірви“. Другу заповідь: „не сотвори себѣ кумира и всякаго подобія, елика на небеси горѣ, и елика на землѣ низу“ хлопець думав, думав і так переложав: як одержу шити, так не треба такого коміра, щоб аж до неба або аж до землі“.

Або в суді, чого тільки не буває через те, що селянин наці не розуміє судії, як той говорить по російському, а судія його української мови не розуміє. От певна в газеті писали як у

буде нашому братові, коли царь чумакує, а царця шинкує". Всі засміялись за столом, а батюшка насунив брови й замовк. Нікому й на думку не спадало, що важким стане той день, коли посвящали хату. Коли ось на третій день приходе десятник заганяє Тимоша до пристави.

Здивувався бідолашний чоловік, кому він і на що здався, коли подать оплачена ним і нікому він не винуват. Загадано—треба йти. Аж посилив пристав із пересердя, допитуючи Тимоша, хто його навчив отаке базікати та до якої організації він належить. Як не одмагався той, бо слова організація він зроду не чув, пристав не поймав тому віри та й попровадив його до справника. Місяців зо три не було чутки про Тимоша, а сусіди тишком переказували один одному, що його зачинили в чорній кареті. Не сподівався бідолаха побачить рідного степу, та врятувала його темпота, бо він був неграмотний. Повернувся він аж із Петрограду задумливий та мовчазний. Тільки й дізнались од його, що скрізь жандарі доскіпувались, у якій він організації був. Це чудне йому слово він довіку держав у голові.

Невідомо, чи дожив наш політик до 1905 року, коли всі не тільки побачили організації, а чимало й потрудилися в їх. Тоді організації виявили не аби-яку силу, здобувши волю хоч і не надовго, бо самі організовані робочі та інтелігенти не мали сили удержати новий лад, а селянство ще не ветигло гаразд організуватися. Про те за кілька місяців народ так заворушився, що мало не в кожній слободі було закладено крестянський союз (Спілка), а од слободи до слободи піряли верхи члени союзу, подаючи сусідам звістки про свою роботу. От-же первий цвіт народної волі не вдержався, як подули петроградські морозяні вітра.

„Чого прийшли німці на Україну“

Одного приємного ранку в початку квітня, голова агітаційно-просвітної секції міністерства... справ маючи в одній руці брошулку, а другій люльку і осідлавши ніс окулярами, навчав своїх молодих товаришів розуму.

Бачте—розповідав він зазираючи одним оком до брошулки—бачте, ви повинні все те твердо знати, щоб як хто запитає не зостатися дурнями.

Перше, як сказав професор Грушевський, війська німецькі зостануться тут тільки доти, доки вони будуть потрібні нашому правительству для очищення України.

Від чого?—несміло запитав один з молодих членів секції.

Як від чого!—розсердився голова. Від Центральної Ради, чи що?!—Звичайно від большевиків... Так от—знову зазирає він у брошулку—друге ви повинні пам'ятати, що, як сказав голова Ради Народних Міністрів Голубович, „німецьке військо, яке дружне, не вмішується у діла внутрішні, у хатні справи У. Н. Р.“...

А як уміщається, то що?—знову запитав цікавий член секції.

А як, а як!—перекривив скипівший голова—та виж розумієте, що це говорить голова Уряду та щей якаете. Тфу! Сидив би та мовчав лучче, як вітер в голові. Так от—перекинув він сторінку зверніть найбільшу увагу на те, що далі голова Р. М. каже що „до великодня вже буде сила доброго дешевого краму, а далі раджу вам завше кінчати свої промови на мітингах і лекціях так як він, що відносини з могутньою німецькою державою принесуть лише користь молодій Українській Республіці.

Одного приємного вечера в кінці квітня голова агітаційно-просвітної секції міністерства... справ йшов з засідання Центральної Ради. Через кожні

Розуміють

Буває часло як зайде мова про те, що треба у школі по українському вчити, або щоб у суді судії розуміли по українському і вміли розпитатись у селян про діло, або иньше таке,—то дуже часто на те різні панки до українства непрехильні починають казати, що се непотрібно.

Кажуть вони, що українські селяне нібито й по руському все дуже добре розуміють. Се мовляв одна мова-руська і українська, тоб то властива мова руська, а українська—оттак собі ка-зна що, говірка така, що люде непісменні не вміють добре руською мовою балакати, той калічать собі.

Отаке добре писав наш письменник Модест Левицький, яка то брехня і дурне балакане, що ніби-то українець невчившись все розуміє по руському, а руський по українському. В українській мові є багато слів, яких нема зовсім у руській. і навпаки—є багато руських слів зовсім незрозумілих Українцеві. От наприклад українські слова: тиздень, рік, вага, злидні, гай, крам, кут, хист, борошно, рушник, трупа самі звичайні українські слова, а їх в руській мові нема, і їх руський не розуміє, а таких слів є сотні й тисячі.

Потім є багато слів однакових або подібних, котрі зовсім що иньше значать в українській, а що иньше в російській мові. По нашому *ось*—от, а по російському *вісь*; по нашому *люлька*, що курять (трубка), по російському в ній дітей колинуть (колиска по нашому); по нашому *луна*—відгомін, а по російському *місяць*; по нашому *шар*—верства, поклад, а по російському *кругла куля*; по нашому *дурно*—значить безплатно, безкористо, по російському *ляхо*; по нашому *дивити ся* значать глядіти, по російському *дивувати ся*; по нашому *занози* у ярмі, по російському—*скалка*,

до землі“.

Або в суді, чого тільки не буває через те, що селянин наш не розуміє судії, як той говорить по російському, а судія його української мови не розуміє. От педавно в газеті писали, як у Білій Церкві в окружному суді, на вїздній расправі, питає прокурор свідка: „У вас очная ставка была?“ Ні, каже. „Какъ же не было, когда у следователя записано“. Ні, каже, не було ніякого ставка, слідователь мене у хзті питав“. Добре, що оборонець розтолкував, а то так би й вишло, що свідок бреше.

Скільки таких історій буває, які часом і дуже сумно кінчають ся, як нема кому розтолкувати! Смішні вони, але не сміх, а жаль великий пориває, як помудумати, скільки то часу, труду і добра всякого марнується через те, що мова українська не допущена ні до школи, ні до суду, все через таких люців, які заєвняють безсоромно, ніби мова українська одна з руською, і Українець ніби-то ще краще розуміє російську мову, як українську, котрою книжки та газети українські пишуться.

Велику шкоду діють такі говорення, і треба, щоб селянство наше против таких голосів свою думку обявляло.

М. Грушевський.

Мова панська і мужицька.

Коли заходять мова про учення дітей українською мовою, люде, котрі тому противлять ся, часто поспіають ся, на наших селян. Кажуть, мовляв, наші селяне самі не хочуть того, щоб їх дітей учили українською мовою, а хочуть мови руської,

В тім є трохи правди, а більше неправди. Трохи правди є такої, що справді часом можна почути щось по-

дїбне від селянина такого, котрий не розчовпав гаразд, в чім діло, або такого, що притьмом хоче одрізніти ся „од мужиків“, бо вже собі цузо наростив мужицькою працею. Але на одного такого знайдеть ся десять або двадцять таких, які розміркувавши в чім діло, таки скажуть не вагаючи ся, що треба, аби дітей учено по українському. І через те я й кажу: далеко більше неправди ніж правди в таких словах, немовби то самі селяне не хочуть української науки в школі. Нераз уже і роблено такі спроби в різних місцях і в різних часах: розсилано листки з запитаннями, або роспитувано селян, як вони про се думають. І виходило так, що дуже мало знаходило ся таких, які б казали, що треба дітей по селах наших учити по російському, а не по українському. А більшість усе казала, що треба українських дітей учити по українському.

Ті що не хочуть українського вчення, звичайно міркують так: українська мова мужицька мова, з нею нема нікуди ходу. Панських дітей будут учити по панському, а мужицьких дітей по мужицькому, так панським дітям буде скріз дорога, а мужицьким дітям нікуди. Там і лякають часом наших селян деякі люди, що мовляв ім не треба слухати тих, хто каже, що дітей треба вчити по українському. А тим часом кажуть таке тільки з нерозуміння, або умисно дурять несвідомих людей.

Хіба ж хто каже по українському вчити дітей на те, щоб по руському не вміли? Зовсім ні! По українському вчити треба на те, щоб діти науку ту легше розуміли, краще і легше навчали ся всього, чого їх учать. Як би вчили по українському, з української книжки, так як учитель теж все толкував би по українському, так як діти говорять, тоді діти наші всякої річи могли б скоро і

ситеті, вчать по українськи, українською мовою. І не шкодить то ім, що вона мовляв мова мужицька.

Чому ж не мало бути так і у нас?

М. Грушевський.

Насильства над людністю Бесарабії.

З галицької преси довідуємося про події в Бесарабії. Ось деякі факти під час окупації:

1) У Кишиневі тільки за одень день були схоплені 20 чоловік руминами, вивезені за Кишинев і розстріляні.

2) Одержано молдавським міністром Савенко документальні данні про сотні нечуваних злочинств та розбоїв румунів, котрий потім замість протеста цапера приховав і промовчав.

3) У Кишиневі забито сила молдавських солдат за те, що не хотіли слухати наказів румунської влади.

4) Захоплено і невідомо де подіто комісарів Білецького і Соржського повітів за протест проти насильства.

5) Розстріляли Чумаченка, молдавського міністра земельних справ.

6) Забили до півсмерти двох учителів за навчання по українській мові.

7) Бендерське Земське Зібрання генерал Извареско запевнив, оточивши будинок кулеметами, що за агітацію

проти Румунії всі винні будуть винені в Дністер.

8) Румини ж примусили українця Бруня відмовитись від посади члена Управи цього Земства.

9. Скрізь земським зібранням заборонено висловлюватись против Румунії.

10. Розігнані всі повітові, волосні і сільські селянські комітети.

11) Запечатані у видавців українські підручники.

12) Знищені всі соціалістичні комітети.

13. Від румунського „суда“ стогне нещасна Бесарабія.

14) Вивозять у Румунію всю ту кольосальну суму військового майна, що на мільярди карбованців залишилась у Бесарабії.

Все населення і українське і жидівське і молдавське, як манни небесної жде визволення з цього пекла Україною.

Обов'язок України вимагає рішучих кроків, що до визволення Бесарабії. Треба робити зараз поки ще бесарабське селянство не загубило надії.

Коліж припустимо запанувати румунській рекації це лишній раз і нам же самим нагадує, що найгірший в світі вчинок був і є, це вчинок Пилата“...

(У. С.)

з'єднались і виробили програм-мінімум. Соціалістичні партії згодились признати констітуційну монархію з демократичним парламентом. Але треба зауважити, що цей антибольшовицький рух відкрито не проявляється, бо большевицька влада піддержується поки що своїм військовим отрядом.

Законо Центральної Ради мають силу.

Міністр Народної Освіти зазначив, що закон касується тільки законом і досі скасовано закон про соціалізацію землі та про земельні закони, всі інші закони, які видані Центральною Радою між ними і ті, що торкаються освітньої справи, мають свою силу на далі.

Державна мова

Новий міністр шляхів в виданому наказі нагадує, що грамотою гетьмана встановлено державною мовою України українську, чому діловодство по всіх інституціях міністерства мусить по волі переходити на українську мову.

3 гезет

„Нова рада“, загадує загадку: Наше У. Т. А., реформоване й поповнене такими щирими українцями, як колишній редактор „Прикарпатської Русі“, поставило загадку читачам—„ідуци на зустріч бажанням абонентів“ „воно разсилає свої повідомлення на російській і українській мовах“. Чудово. „Однак технічні умови (оті вже технічні умови!) не дають змоги“ і т. д. І от У. Т. А. або певно Українське Телеграфне агенство „передаватиме телеграми на мові більшости газет, які обслуговуються особними телеграфними проводами“. Теж не погано. І ми тільки попрохуємо читачів піти до голови по розум і вгадати оцю загадку—якоюж саме мовою подаватиме свої телеграми Українське Телеграфне агенство?

Телеграми.

(українського телеграфного агенства)

Наші „хлібороби“ освітлюють.

До Голови Ради Міністрів завітала делегація землевласників Катеринославщини—д.д. Бродський, Ковалевський, Байдак, Лоран і Малий, і освітлювали становище в нашій губернії в зв'язку з останніми подіями.

Резолюція пошти

2) Швидке скликання українського парламенту і визначення ним форми правління.

3) Положення контакту між німецькою осиною владою на Україні і українським народом.

Однією з головних податків. Головний окружний комісар по Херсонській

ти треба на те, щоб діти науку ту лекше розуміли, краще і лекше навчали ся всього, чого їх учать. Як би вчили по українському, з української книжки, так як учитель теж все толкував би по українському, так як діти говорять, тоді діти наші всякої річи моглиб скоро і легко навчити ся—чи читати, чи писати, чи рахувати.

І буде дитині такій всяка дорога відкрита, і наука їй дасть ся лекше, і буде та наука краща, міцніша. Бо буде у дитини основа: добре знання читання і писання на своїй мові. А як сеї основі не має, себ то не навчить ся добре і правильно по своєму читати й писати, то трудно навчати ся иншої мови. Не то що сільські школярі, а навіть ті Українці, що покінчили високі школи, звичайно не говорять добре по руському, коли не вміють добре своєї мови і не відрізняють її від великоруської: прирощенні Росіяне зараз пізнають такого по мові і посміхають ся з нього. А щож казати про сільського школяра?

Тепер по школах на Україні вчать по руському. І щож доброго? Яка з того селянській дитині користь і дорога? Гірше як тепер то вже певно не може бути. Мало діти навчають ся, а й те скоро забувають. Від свого відстають, бо їх навчають, що то мова мужицька, вищечна.

По російському не можуть навчити ся добре. Читають і говорять по руському навгад: одне слово попаде, друге невпаде. Прочитає—не зрозуміє добре, або щось наздогад придумав. Скаже—тільки сміх людям.

От і набрав ся панської науки! Був мужиком, а тепер може в город міжкани у дворники поступить. Тільки й дорога з панською мовою і наукою.

А тут же під боком наші брати—Українці в Галичині з тою мужицькою мовою всяку науку проходять. Чи в гімназії чи в семінарії учительській, чи в універ-

делегатія землевласників Катеринославщини—д.д. Бродський, Ковалевський, Байдак, Лоран і Малий,—які освітлювали становище в нашій губернії в звязку з останніми подіями.

Резолюція поштовиків.

Головна Рада всеукраїнської поштово-телеграфної і телефонної Спілки ухвалила:

1) Прохати Раді Міністрів, аби було залишено поштово-телеграфне міністерство.

2) Коли ж це неможливо, то прохати Раді Міністрів, аби н-т. міністерство було прилучене до міністерства шляхів, яке технічно більш з'язано з нашим, як наприклад: перевозка пошти, телеграф і т. н.

З'їзд кооперативних союзів.

Київський Кредитовий Союз Кооперативних Установ скликає на 24—25 травня нов. ст. у Києві нараду кредитових кооперативних союзів України для обмірковання чергових питань кооперативної практики.

Для участі у нараді запрошуються представники всіх кредитових союзів України (як губерніяльних, так і дрібно-районних) по одному з рішучим голосом і по два з дорадчим.

Німці за полагодження конфлікту.

Німецькі парламентарні кола, головню ліберальні, запропонували своє посередництво міністерству закордонних справ між німецьким урядом і українськими партіями, щоби в цей спосіб полагодити конфлікт між німецьким урядом і Україною. Їх пропозиція зводиться на такі пункти:

1) Сформування кабінету із всіх українських і неукраїнських партій, який би стояв на діловім ґрунті, з більшістю українських міністерських портфелів.

правління.

3) Полагодження контакту між німецькою військовою владою на Україні і українським урядом.

Про податки.

ОДЕССА, 17/5. Головний окружний комісар видав наказ по Херсонській, Таврійській і Катеринославській губерніях, по містах Одесі. Миколаєві-виплатити протягом місяця всі недоплачені населенням області громадські державні податки. Земські Управи мають негайно призначити для збору податків по одному збірщику на кожний населений пункт обов'язаних приступити до праці не пізніше 7 днів. Громадські урядові особи, винні в невиконанню цього приказу, будуть каратися штрафом 6000 карб., до 3-х місяців арешту, або висилатимуться за межі України.

Вільна торгівля.

КАТЕРИНОСЛАВ, 17/5 Правління торговельно-промислового Союзу звернулось до думи с пропозицією знести всі обов'язкові постанови проти вільної торгівлі, бо вони викликали гостру недостачу продуктів і нечувану їх дорожечу.

Смерть вдови Драгоманова.

КИЇВ, 17/5. Померла удова відомого українського діяча, вченого Михайла Драгоманова, Людмила Михайловна

Професійні школи.

КИЇВ, 10/5. На раді професійного департаменту Міністерства Освіти обговорювалось питання про з'єднане професійних шкіл всіх міністерств. Остаточне рішення цієї справи відкладено на 25/5 з участю представників всіх Міністерств.

Російські соціалісти і монархія.

Большовицькі діячі заявляють, що головним ворогом совітської влади являються дрібні власники. Що до політичних партій, то всі вони не виключаючи лівих есерів лічуть себе непримиримими ворогами большевиків. Всі ці партії

більшості газет, які обслуговуються особними телеграфними проводами". Теж не погано. І ми тільки попрохуємо читачів піти до голови по розум і вградити оцю загадку—якоюж саме мовою подаватиме свої телеграми Українське Телеграфне агенство?

А чому б, справді, не передавати телеграм на мові „Прикарпатської Русі“? Чим не мовонька? Ні, згодьтесь, не можна назвати і чисто московською і суто українською, а такийсь горох з капустою—на городі бузина, а в Києві дядько.

На увагу бібліотекам.

Від бібліотечно-архівного відділу
М. Н. О.

Бібліотечно-архівний відділ Міністерства Народної Освіти (Бібіковський бульвар № 14 у Києві), бажаючи утворити на Україні сітку бібліотек і об'єднати їх культурну роботу по певній системі, хоче зібрати докладні відомости про існуючі бібліотеки і їх працю і для того просить—всі бібліотеки, як урядові, земські, мійські, шкільні, так і приватні подати свої адреси, назвати людей до яких можна звертатись з листуванням в цій справі.

Відділ прохає всі газети передрукувати цю замітку.

В Росії.

„Що робить“, під таким заголовком, помістила московська соціалістична газета „Родина“ анкету пред'явлену усім великоруським культурно-політичним діячам, художникам і літератам Москви.

Ся анкета ставе собі завдання розібрати, чи серед тієї сумної дійсності російської, серед зруйнування держави, промислу, торгівлі, сільського господарства, серед загального упадку культурних, творчих сил Великої Росії, можливий якийсь спосіб рятунку на оновлення са-

мих основ існування „великого руського народу“. А коли можливо, то куди йти? Якими шляхами? Якими засобами боротись? Чим убить зневіру а закріпити віру?

Оттакі питання поставила анкета, а на ці питання появилася ціла низка відповідей різних партійних лідерів і літературних письменників.

Деякі з цих відповідей, а саме найбільш характеристичні, заслугоують на це, аби їх уважно прослідити, вони виявляють собою з одної сторони цей настрій, який зараз панує в більшості російської інтелігенції, а з другої сторони, вони є проявом тоїж реакції, яка проявляється завжди в кожного великодержавного народу, як що він найдець ся на руїнах своєї державної могутності, коли то він починає думати про то якби відновить свою державну силу, очевидно не відкидаючи солодкої мрії про можливість помсти над ворогами, не забуваючи ні на хвилину про свої тепер розбиті імперіалістичні плани...

І так рос. соц. революціонери говорять про необхідність утворення „единой“ очевидно вже не соціалістичного або хочби демократичного фронту, але фронту національного, якийби об'єднав російську інтелігенцію, котра повинна забути про свої партійні протидежності, різниці політичних програм, то що, а перш усього стати на принципі руської державности і оборони краю. Треба, як каже Маслов, р. есер: присвоїти собі думку, що без державности, самих її основ, немислиме здійснення ніяких класових інтересів. Демократична інтелігенція повинна працювати для утворення такої державної влади; вона повинна усіма засобами як літературними, лекціями енергійною пропагандою повна

працею свого духа зберегти національну єдність, ставши живим членом всесвітньої культури, остався самим собою.

Воля до життя, невпинне стремління до незалежности, ось ця велика сила котру проявив польський народ і котру повинен проявить і російський народ, як що він не хоче бути подавленим колесом історії.

Анкета і відповіді на неї свідчать про те, що російський народ, помимо люмпенпролетарського соціалізма Леніна зовсім не падав національно, але вставав і береться за діло свого вибудовання, не забуваючи, очевидно про Дарданелі ані про солодку помсту над німецьким народом. Всеросійське національне „Wille zur Macht“ (бажання могутности) мабуть занує над більшевіцьким „вся власть советам“ і коли додати іще французько-англійський десант то при внутрішній чорній реакції на вкраїні північна ситуація пределяється для нас дуже погана.

(Голос Робітника)

Панування Московщині націоналістичного шовінізму й духу помсти дуже небезпечно для нашої молоді Держави. Бо ідея „Единая, Великая, неделимая“ не дає, видимо, Великоросам спати.

Редакція.

Перевибори директорів та інспекторів середніх шкіл.

Міністерство Народної Освіти розіслало по середніх школах на Україні затверджений радою народніх міністрів тимчасовий закон про нові функції педагогічних рад середніх шкіл з таким до нього роз'ясненням:

I.

Місця всіх директорів та інспекторів державних середніх шкіл

VII.

Протокол виборів за підписами всіх присутніх тоді членів педагогічної ради пересилається безпосередньо в міністерство освіти (відділ середньої школи) не пізніше трьох днів після виборів.

VIII.

Після затвердження обраного кандидата останній вступає до виконання своїх обов'язків.

Увага. Не обрані директорі та інспекторі одержують своє утримання з спеціальних коштів школи. Коли останніх не вистачає, слід подати в міністерство обрахунок на утримання.

Місцеве життя.

На 23 травня н.ст. призначаються загальні збори Олександрівської Вчительської Спідки. Питання дня:

1/ Доклад члена Олександрівської Повітової Вчительської Спідки С. і Хоменко про Всеукраїнський Вчительський З'їзд, котрий відбувся 10-го травня в Києві.

2/ Біжучі справи.

Збори відбудуться в Комерційній школі о 4 год. дня.

Подяка Повітовому комісарові О. К. Лазаренкові.

Батьківські збори першої української школи в Олександрівську постановили звернутись до О. К. Лазаренка з такою подякою:

„Загальне батьківське зібрання першої української школи в м. Олександрівську на Січі, обговоривши труди і заботи Ваші в справі утворення місцевої школи, а також і в справі утворення Слобідки взагалі, висловили глибоку

Хоч темрява чорна усіх покриває,
Ми робим і віримо ми,
Що світ невечерній, жаданий засяє
І нам серед ночі й п'їтьми.
Ще є у нас сила, не вгали нам руки,
Ми зможемо гордо знести.
Недолю тяжкую і лютії муки,
І шлях свій до краю пройти.
Хай темрява давить, недоля хай гніте.
Хоч, може, того ми й не вздрим,
Як згине те все, то побачать і діти
Той світ, що ми вибором ім.

В. Байдак

Проходе життя.

Проходе життя молоде
В боротьбі за права і свободу.
Нема свого щастя, а все
Всі сили, життя для народу.

Хот-би нас згадали принаймні,
Як згинем ми в довгій боротьбі.
Ми щастя собі не здобудем
Чи найдемо ж славу собі?

Чи нас позабудуть лиш тільки
Знов сонце над ними засяє,
А тих, що здобули те сонце,
Ніколи ніхто не згадає

Ні! Думаю гадать щиро
На вільній нас неньці—Україні!
І вічно ми будем живі
В холодній, тісній домовині!

Гайдамака А. Д. К.

Сміховини.

1. На проповідь.

Большовик 1-й. Куди товаришу?

Большовик 2-й. На проповідь.

— Уночі?

— А як же! Сказано ж

в євангелії: хай про-
світється світ ва-
в темі

винна усіма засобами як літературними, лекціями енергійною пропагандою цовна великої саможертви повинна йти до тієї мети, розвиваючи в народів перш усього міцно національне чутство. Есери вказують на те, що розклад Росії ішов в трьох напрямках, шляхом сепаратизму, розвитку класової зневаги і партійного роздору інтелігенції. Зараз треба відказатися від усіх цих елементів розкладу. І тому являється необхідністю, об'єднання соціалістів з кадетами і т. зв. народними „соціалістами“, без яких не можливо образувати кріпкої центральної влади. Ні одна партія не повинна забувати про те, що для розвитку класових інтересів, можливий є іменно такий а не иньший шлях: „собирання Русі“ на почві мирних „лобзаній“ кадетів в демократичними групами.

На другому плані стоїть організація промислу і сільського хозяйства. Як поясняє один з відповідаючих на анкету есер Огнєвський, російський промисл розпався на 50—60% а сільсько хозяйство на 5—6%. Отже не останно, значить селянство серед якого ідея „собирання Русі“ находе собі саме найбільш прихильників дає добру базу, добру основу для відновлення державної влади в Росії.

В подібному зміслі відповіли на анкету і кадети, при чім вони вказують на те що об'єднання суспільних сил в Росії повинно прийти не шляхом згоди партійних програм, в області коаліції компромісів, на почві тісного об'єднання усіх на висчім завданні. Прирівнюючи Росію з Польщею вони вказують що Польський народ навіть живим унавіки в могилу зумів невпинною

місяця всіх директорів та інше. Рів державних середніх шкіл України оповіщаються вакантними з 13-го травня нов. ст. 1918 р.

Увага 1-а. Директори середніх шкіл тимчасово виконують свої функції до обрання і затвердження нових.

Увага 2-а. В тих випадках, коли вибори вже відбулись, після 1-го січня 1918 р. і вже затвержені міністерством, вони можуть бути признані дійсними, але з тим, щоб до міністерства були подані завірені протоколи виборів.

II. З огляду на те, що повітові і губерніяльні ради Освіти ще неорганізовано, представник од них не входить поки що в педагогічну раду.

III. Школи не розмежовано між національними міністерствами і через те затвердження обраних осіб буде проходити через шкільну раду міністерства освіти.

IV. Перші вибори повинні бути переведені не пізніше 1-го червня нов. ст. 1918 г.

Увага. Коли з яких-небудь виключних причин здійснити цього не можна, слід звертатись телеграфно до міністерства з відповідним дозволом.

V. Для завідування виборною справою і розгляду прохань педагогічна рада обирає комісію з п'яти членів.

VI. Вибори відбуваються закритою бюлетировкою.

школу, а також і про освітню бідку взагалі що до підвищення культурно освітнього виховання і залежного од цього людського добробуту всього Слобідського населення висловлює найщирішу йому подяку і найкращі побажання.

Травня 19-го дня 1918 р.

Голова загального зібрання

(підпис)

Писар (підпис).“

Рада т-ва „Просвіта“.

Оповідіає, що 9 травня улаштується однодневна екскурсія на острів Хортицю, в екскурсії мають право брати участь ті члени т-ва „Просвіта“, які внесли свій членський внесок на 1918 р, для пояснень т-вом запрошується історик археолог Я. П. Новицький.

Членів, які братимуть участь в екскурсії, прохаємо приходити в 6 годин ранку, а звідти пароплавом усі рушать до Кічкаса. Іску прохаємо брати всяк собі.

Рада

Повітовий український учительський з'їзд.

25-та 26 травня у с. Пологах відбудеться повітовий делегатський учительський з'їзд. Учителям і всім діячам по народній освіті слід неодмінно прибути на згаданий з'їзд.

На з'їзді будуть подані відомости про Всеукраїнський учительський з'їзд у Києві.

Ми вийдем на працю.

Ми вийдем на працю, як зійде ще сонце,

Бо й досі воно не зійшло,
Все темно, як перше було.

Олександрівська державна
шкільна бібліотека

№ 1.868

у тьмі...

2 Проповідь у ночі на вулиці.

Болішовик (наставивши револьвера).

— Пан визнає рівність і соціалізм?

Обиватель. — Визнаю, визнаю...

— То може пан поділитися зо мною гаманцем?

(чухаючись). А як-же?

Про те тільки й думаю...

(Відає гаманець.)

— Се похвально, бо віра

без діл мертва єсть.

Гепер нехай пан іде з

миром.

(„Реп'яхи“)

ОГОЛОШЕННЯ

До Штабу 1-го Запоріжського Корпусу потрібні телехвонисти-спеціалісти. Всі бажаючі заняття посади можуть записатись.

Адреса: Станція Олександрівськ Південний, команда зв'язку Штабу 1-го Запоріжського Корпусу.

Тимчасова
редакційна
комісія

Р. Квітка
А. Павлюк
Г. Янчук.